

Politehnika. Problemy Ekonomiky Ta Upravlinnja - *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Problems of Economics and Management*, 628, 417-423 [in Ukrainian].

26. Input-Output and BTD databases (DSTI, EAS division). OECD, ANBERD, STAN. URL: [oecd.org//dsti/sti/stat-ana/stats/cde/mi2-99.pdf](http://dsti/sti/stat-ana/stats/cde/mi2-99.pdf) [in English] Input-Output and BTD databases (DSTI, EAS division). OECD, ANBERD, STAN. URL: [oecd.org//dsti/sti/stat-ana/stats/cde/mi2-99.pdf](http://dsti/sti/stat-ana/stats/cde/mi2-99.pdf).

27. Svetunkukova, S.G. (Eds.). (2008). *Innovacii, konkurencija i predprinimatelstvo [Innovation, Competition and Entrepreneurship]*. S-Pb., SPbGUEF [in Russian].

28. Svetunkukova S.G. (Eds.). (2009). *Konceptual'nye osnovy teorii predprinimatel'skikh innovacij [Conceptual foundations of the theory of entrepreneurial innovations]*. S-Pb., SPbGUEF [in Russian].

29. Svetunkukova, S.G., Ischutin R.V. (2009). *Ponjatije «rynokinnovacij» i ego opredelenie. Razvitie rossijskogo i regional'nogo biznesa v uslovijah mirovogo finansovogo krizisa [The concept of "innovation market" and its definition. Development of Russian and regional business in the context of the global financial crisis]: Vse-rossijskaja nauchno-praktičeskaja konferencija -All-Russian Scientific and Practical Conference. Pskov: publishing house SPSUEF [in Russian]*.

Т. П. Гітис

канд. екон. наук

ORCID 0000-0002-4992-8438,

А. А. Нікуліна,

Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Вперше поняття «трудові ресурси» було сформульовано академіком С. Г. Струміліним, який визначив, що трудові ресурси – це «основний фонд, що живить собою всяке народне господарство, жива робоча сила даної країни або народу. Будь-яке скорочення або розширення цього фонду робить величезний вплив на загальний тип господарського розвитку» [1]. Тобто, наявність та стан трудових ресурсів безпосередньо впливає на рівень економічного розвитку країни, забезпечує ефективність виробництва та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання.

Згідно статистичних спостережень Державного комітету статистики України станом на 1 лютого 2018 року в Україні проживало 42,4 млн осіб [2]. При цьому спостерігається щорічне скорочення населення України. Науковці відмічають, якщо динаміка не зміниться, то до 2050 року кількість населення скоротиться на 8,5 млн і складе 28,0 млн осіб. З таким рівнем спаду населення через 10-20 років в Україні катастрофічно не вистачатиме трудових ресурсів. Вже на даний час в Україні економічно активне населення складає 18 млн осіб при кількості економічно неактивного населення – 18,5 млн осіб.

Подолання скорочення трудових ресурсів України неможливе без дослідження забезпеченості економіки держави трудовими ресурсами, аналізу їх стану та ефективності використання.

Аналіз останніх досліджень. Питанням дослідження стану трудових ресурсів України, руху трудового капіталу, пропозиції робочої сили та її відповідності попиту присвячені праці таких вітчизняних науковців, як: О. І. Амоша [3], Т. В. Давидюк [4], Е. М. Лібанова [5], С. О. Цимбалюк [6] та ін.

Розроблені наукові підходи та методології систематизують оцінку трудових ресурсів за показниками, об'єднаним за групами: забезпеченості трудовими ресурсами, кваліфікації, руху трудових ресурсів, ефек-

тивності використання трудових ресурсів, забезпеченості заробітною платою.

До чинників, що впливають на стан трудових ресурсів науковці відносять:

- наявність стратегії розвитку трудового потенціалу країни, яка має відповідати на актуальні для України виклики;

- економічний рівень розвитку країни та вартість національної робочої сили;

- наявність системи навчання впродовж життя, зокрема, дорослих осіб, орієнтованої на подовження терміну їх продуктивної зайнятості;

- відтік за кордон працездатного населення та молоді;

- проведення системного аналізу структури зайнятості осіб на ринку праці;

- збалансованість попиту та пропозиції робочої сили;

- підвищення престижності низькокваліфікованої, але суспільно-необхідної праці;

- відповідність професійно-освітньої підготовки працівників перспективним вимогам ринку праці.

Мета статті полягає в проведенні оцінки стану трудових ресурсів в Україні, аналізу тенденцій розвитку ринку праці в розрізі оцінки попиту і пропозиції трудових ресурсів та оцінки впливу на ефективність економічної діяльності держави та суспільства в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, кількість трудових ресурсів залежить від офіційно встановлених вікових меж – верхнього і нижнього рівнів працездатного віку, частки працездатних серед населення працездатного віку, чисельності осіб, що беруть участь у громадській праці, та тих, хто знаходиться за межами працездатного віку. Провідну роль при формуванні трудових ресурсів відіграє населення в працездатному віці.

Проведений аналіз вікових рівнів працездатного населення країн світу показав наступну середню три-

валість життя і вік виходу на пенсію в окремих країнах (табл. 1).

Таблиця 1

Середня тривалість життя і вік виходу на пенсію в Україні та окремих країнах світу

Країна	Середня тривалість життя, роки		Вік виходу на пенсію (загальний), роки	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
Україна	62,7	73,5	65	60
США	71	78	65	65
Німеччина	72	78	65	60
Великобританія	72	79	65	60
Австрія	72	79	65	60
Угорщина	65	74	60	55
Польща	67	76	65	60
Франція	72	81	60	60
Австралія	74	80	65	60
Швеція	80	83,7	65	65

Тривалість життя українців найнижча з усіх країн, що наведені у табл. 1. Більшість чоловіків взагалі не доживають до пенсійного віку. Ці данні свідчать про відсутність в Україні необхідних умов для відтворення робочої сили. Низький рівень заробітної плати, недоступність медичного обслуговування для окремих категорій громадян, важкі умови праці чинять руйнівний вплив на стан трудових ресурсів України.

Вікову структуру працездатного населення за результатами досліджень Державної служби статистики України [7] наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Вікова структура працездатного населення України у 2017 році

Вікові групи	Кількість, тис. осіб	У % до всього населення відповідного віку
Усе населення у віці 15-70 років	17854,4	62,0
15-24 роки	1384,9	34,4
25-29 років	2308,0	78,6
30-34 роки	2718,7	82,7
35-39 років	2451,1	84,7
40-49 років	4570,6	84,7
50-59 років	3759,9	68,4
60-70 років	661,2	13,9
працездатного віку	17193,2	71,5
старше працездатного віку	661,2	13,9

В Україні сформувалася структура населення, для якої характерна висока питома вага осіб старшого віку. Як бачимо з табл. 2, у віковій структурі працездатного населення переважають особи віком від 40 до 49 років та віком від 50 до 59 років. Найменшу питому вагу мають молоді особи віком 15-24 років та особи віком 60-70 років. Прогнозується, що середній вік працюючого населення, який у 2017 році склав трохи менше 40 років, у 2030 році перевищить 41 рік. Тобто, загальне

старіння населення України негативно відображається на віковій структурі працездатного населення та сприяє старінню робочої сили.

Проблема старіння населення актуальна для більшості країн. Збільшення числа пенсіонерів не вдається компенсувати загальносвітовими трудовими ресурсами. «Крім проблеми, яку зростання числа пенсіонерів створює для систем пенсійного забезпечення, на ринках праці також, очевидно, відіб'ється і підвищення середнього віку робочої сили. Старіння населення може призвести до зниження продуктивності і утруднити реалізацію коригувальних заходів на ринку праці, пов'язаних з економічними потрясіннями», – наголошує директор Департаменту дослідницької діяльності МОП Сан Ен Лі (Sangheon Lee) [8].

Ринок робочої сили України характеризується тим, що, з однієї сторони, спостерігається досить високий рівень безробіття, а з іншої сторони, по окремих професіям відмічається дефіцит кадрів.

Дослідження Державної служби статистики України показали, що в першому кварталі 2018 року до безробітних було віднесено 9,7% працездатного населення України без урахування вимушеної неповної зайнятості. В 2015 році рівень безробіття склав 9,1% [9].

Чисельність зайнятого населення у віці 15-70 років за 2017 рік становила 16,16 млн осіб. Рівень зайнятості населення в 2017 склав 56,1%, а у першому кварталі 2018 року склав 55,9% [10].

Міжнародна організація праці відмічає, що основним фактором майбутнього зростання рівня зайнятості будуть робочі місця в секторі послуг, у той час як в сільському господарстві і промисловості зайнятість продовжить скорочуватися [8].

Скорочення зайнятості обумовлено з одного боку, старінням населення, а, з другого - економічною кризою, наслідком якої є «відток» працездатних осіб з країни. Спеціалісти відзначають, що трудова міграція з України з 2017 року посилюється і вже у 2018-2020 роках може мати катастрофічні наслідки.

Спільне дослідження Федерації роботодавців України та Міжнародної організації праці показало, що основною причиною, чому люди мігрують з України є далеко не заробітна плата, а безпека життєдіяльності та невизначеність майбутнього в Україні. При цьому відмічається, що трудова міграція з тимчасової (маятникова міграція) здебільше переходить у постійну, тобто частина працездатного населення назавжди залишається проживати і працювати в іншій країні.

Теоретичні оцінки Державної служби зайнятості України показують, що в результаті міграції країна втратила понад 5,5 млн осіб з числа трудових ресурсів [11].

Державні статистичні дослідження показують, що всього у 2017 році за кордоном працювало 83,8 тис. осіб. Найбільшими потоки трудових міграцій були у Нідерланди (2,6 тис. осіб), США (2,6 тис. осіб), Панаму (2,8 тис. осіб), Грецію (6,3 тис. осіб), Велику Британію (8,1 тис. осіб), Німеччину (9,2 тис. осіб), Польщу (12,4 тис. осіб), на Кіпр (17,8 тис. осіб).

Із загальної чисельності працюючих за кордоном 91% склали чоловіки. Більше двох третин трудових мігрантів була віком понад 30 років. Половина трудових мігрантів мала повну вищу освіту, третина – професійно-технічну [11].

У перспективі визначене становище дуже ускладнить процес економічного зростання України.

Згідно досліджень Державної служби статистики України [12], протягом останніх трьох років спостерігається ситуація поступового збільшення попиту на працівників порівняно з їх пропозицією (табл. 3).

Міжнародні статистичні дані (HeadHunter Україна) показують, що у 2017 році кількість вакансій збільшилася на 28%, а конкуренція на ринку праці другий рік поспіль досі на рівні 3 особи на 1 вакантне місце (співвідношення кількості резюме до кількості вакансій) [4].

Відносно оцінки кваліфікації працівників Державна служба зайнятості України констатує, що в 2017-2018 роках найбільшим попитом користуються представники найпростіших професій: у сфері торгівлі та послуг, обслуговування, експлуатації технологіч-

ного обладнання. Серед найпростіших професій найбільш затребувані підсобні робітники, сторожі, прибиральники, комірники, двірники [13].

За видами професій найбільший попит спостерігається на кваліфікованих робітників: водії автотранспортних засобів, слюсарі-ремонтники, машиністи котельної, працівники сфери торгівлі та послуг (продавці продовольчих та непродовольчих товарів, продавці-консультанти, охоронники, кухарі, молодші медичні сестри, швачки, електромонтери, електрозварники, слюсарі, токарі, пекарі, водії, малярі тощо).

У сільськогосподарській галузі користуються попитом робітники з обслуговування сільськогосподарського виробництва, трактористи-машиністи.

Високий попит залишається на професіоналів та фахівців з досвідом роботи: бухгалтерів, спеціалістів державної служби, медичних сестер.

Таблиця 3

Попит – пропозиція на ринку праці України у 2015-2017 роках

Місяць	2015 рік		2016 рік		2017 рік	
	Кількість зареєстрованих безробітних, тис. осіб	Потреба роботодавців у працівниках, тис. осіб	Кількість зареєстрованих безробітних, тис. осіб	Потреба роботодавців у працівниках, тис. осіб	Кількість зареєстрованих безробітних, тис. осіб	Потреба роботодавців у працівниках, тис. осіб
Січень	524,4	41,0	508,6	31,3	429,0	47,4
Лютий	523,1	43,4	508,2	38,9	439,4	57,4
Березень	506,8	56,2	467,5	49,9	406,8	73,5
Квітень	486,4	49,9	434,7	39,6	374,2	64,3
Травень	469,4	48,1	416,4	45,3	352,6	69,6
Червень	443,9	43,6	388,9	40,8	330,2	66,5
Липень	427,5	41,6	369,7	42,4	319,9	65,3
Серпень	414,7	48,3	355,7	53,9	311,9	77,0
Вересень	407,4	41,3	341,5	56,9	303,0	73,4
Жовтень	394,1	39,8	316,2	57,1	281,9	73,2
Листопад	433,5	34,2	337,9	53,3	309,0	67,7
Грудень	490,8	25,9	390,8	36,0	354,4	50,4

Основними причинами цього є відтік робочої сили за кордон (міграція), а також дисбаланс у системі підготовки кваліфікованих кадрів – вищі навчальні заклади готують спеціалістів за напрямками, за якими перенасичено ринок праці (юристи, економісти, менеджери тощо). З іншого боку, на ринку праці не вистачає спеціалістів технічних професій, безпосередньо зайнятих у виробництві промислової і сільськогосподарської корисної продукції (інженери, механіки, електрики, хіміки тощо).

Для подолання негативної ситуації, що склалася на ринку праці, Кабінет Міністрів України затвердив обсяги державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2018 році, а також проектні обсяги державного замовлення на 2019 та 2020 роки.

«Держзамовлення має відповідати потребам ринку. Тому Мінекономрозвитку розробило зміни до механізму державного замовлення, щоб створити додаткову мотивацію для студентів найбільш затребуваних спеціальностей. З цього року ми запропонували заборонити перерозподіл держзамовлення між галузями, з наступного року запроваджується ще кілька важливих змін. Наприклад, пропонуємо підвищену стипендію для студентів за інженерними, технічними, аграрними спеціальностями, яких наразі дуже потребує промисловість, ІТ-сфера. Це важливе питання для української

економіки», – прокоментував рішення Уряду Степан Кубів [14].

З метою збереження трудових ресурсів, покращення їх стану та ефективності використання, українським урядом щорічно впроваджуються заходи щодо підвищення доходів громадян. Результатом урядової політики є поступове підвищення заробітної плати.

За даними державної служби статистики середня зарплата в Україні у грудні 2017 року зросла на 35,5% порівняно з груднем 2016 року і становила 8777 грн. При цьому приріст реальної середньої зарплати з урахуванням інфляції у грудні минулого року становив 18,9%. Відмічається, що підвищення заробітної плати не торкається видів трудової діяльності та реалізується не на всіх підприємствах.

Незважаючи на щорічне зростання середньої заробітної плати в Україні, її рівень залишається найнижчим серед європейських країн.

Якщо розглянути доходи працівників західноєвропейських країн, то першу позицію займає Німеччина. У 2017 році середня зарплата в Німеччині склала 3703 євро на місяць до сплати податків. Середня зарплата у Франції в 2017 року склала 2900 євро на місяць, а після сплати податків та соціальних внесків – 2200 євро. Середня зарплата в Італії в 2017 році склала 2415 євро. На податки вираховують – від 23 до 43%. Що стосується Польщі, то мінімальна заробітна плата в цій країні складає 2000 злотих (близько 16 тис. грн).

Окрім низького рівня заробітної плати актуальною проблемою залишається своєчасність її виплати. На рис. 1 наведено данні про заборгованість із виплати заробітної плати по Україні за 2015-2018 роки [7].

Протягом 2017 року заборгованість із заробітної плати збільшилась у 14 регіонах України, зокрема, в Рівненській (в 10,3 раза), Черкаській (в 5,3 раза), Волинській (в 4,4 раза), Івано-Франківській (в 3,6 раза), Хмельницькій (в 3,1 раза), Запорізькій (на 85,3 %), Донецькій (на 72,2 %) областях.

На 1 січня 2018 року заборгованість із заробітної плати зросла на 577,4 млн грн (або 32,2%) порівняно з попереднім роком. Зростання суми невиключеної заробітної плати спостерігається більше ніж у половині видів економічної діяльності. Зокрема найвагомніше збільшення суми невиключеної заробітної плати характерно для промисловості (близько 70% загальної заборгованості).

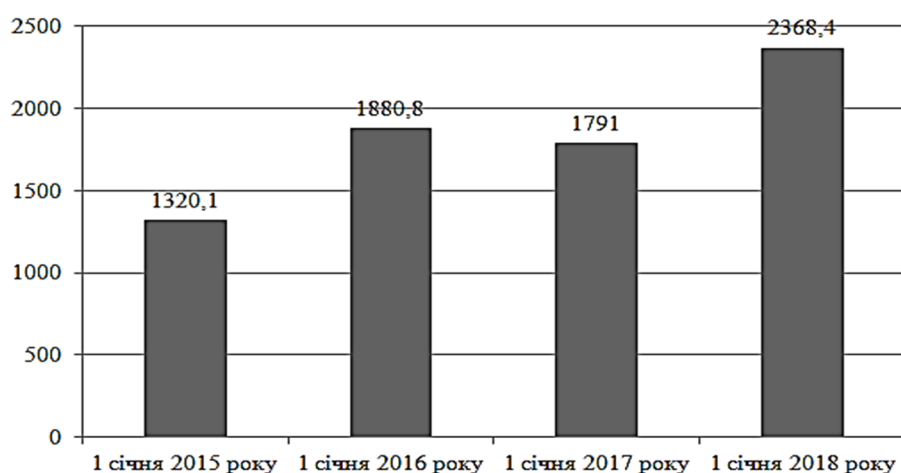

Рис. 1. Динаміка заборгованості по заробітній платі, млн грн

– підвищення гарантованого рівня мінімальних доходів працівників, середньої заробітної плати до 10 тис. грн;

– посилення ефективності політики з погашення заборгованості по заробітній платі;

– покращення атмосфери соціального діалогу на державному та регіональних рівнях, посилення ролі професійних спілок у захисті прав працівників;

– підвищення народжуваності. За даними Держстату коефіцієнт народжуваності склав 1,466, тобто, в середньому у чотирьох українців (двох шлюбних пар) за життя народжується троє дітей, а значить, з кожним поколінням населення скорочується на чверть;

– стимулювання трудової міграції в Україну.

Практична реалізація вище визначених заходів сприятиме запобіганню кризового стану трудових ресурсів в Україні та дозволить підвищити ефективність та якість наявного трудового потенціалу.

Список використаних джерел

1. Струмилин С. Г. Проблемы экономики труда. Москва: Наука, 1982. 472 с. URL : <http://uchebnik.online/ekonomika-truda-knigi/nashi-trudovyye-resursyi-27826.html>.

2. Населення та міграція / Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip.

Висновки. Проведений аналіз трудових ресурсів характеризує їх сучасний стан як незадовільний, що потребує від Уряду України, Федерації професійних спілок України, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання розробки та впровадження заходів щодо збалансованості попиту-пропозиції на ринку праці, зменшення міграційних процесів та підвищення заінтересованості трудових кадрів в реалізації своїх здібностей в національній економіці. Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 244-р [15] передбачено:

- удосконалення державної політики зайнятості;
- затверджено сімдесят професійних стандартів у сфері оплати праці;
- впроваджено нові підходи в системі профілювання безробітних;
- врегульовано законодавчі акти з праці, стимулювання зростання зарплат;

3. Амоша О. І., Шамілева Л. Л. Розвиток трудового потенціалу промисловості на засадах соціальної відповідальності: концептуальне та науково-методичне забезпечення. *Вісник економічної науки України*. 2016. № 2 (31). С. 3–8.

4. Давидюк Т. В. Трудові ресурси, трудовий потенціал, робоча сила, людський капітал: взаємозв'язок категорій. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2013. № 1(47). С. 30–35.

5. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку: [кол. моногр.] / за ред. Е.М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. Київ, 2016. 328 с.

6. Tsybaliuk S. O. The Main Trends in the Labor Market and their Influence on the Staff Policy of Enterprises in Ukraine. *The Problems of Economy*. 2018. № 1. С. 135–141.

7. Основні показники ринку праці (річні дані) / Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip.

8. Конвенції, рекомендації МОП / Федерація професійних спілок України. URL : <http://www.fpsu.org.ua/konventsiji-rekomendatsiji-mop/239-mkp-perf?layout=blog>.

9. Безробіття населення за статтю, типом місцевості та віковими групами у 2018 році / Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip.
10. Зайнятість населення за статтю, типом місцевості та віковими групами у 2018 році / Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip.
11. Зовнішня трудова міграція / Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip.
12. Ринок праці. Зайнятість та безробіття / Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip.
13. Попит та пропозиція на ринку праці у розрізі професій та видів діяльності / Державна служба зайнятості. URL : <https://www.dcz.gov.ua/analytics/68>.
14. Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2018 році: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 р. № 556. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/556-2018-p>.
15. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 р. № 244-р. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-p>.
7. *Osnovni pokaznyky rynku pratsi (richni dani)* [Key labor market indicators (annual data)]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip). Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip [in Ukrainian].
8. Konventsii, rekomendatsii MOP [Convention, ILO Recommendations]. Federatsiia profesiinykh spilok Ukrainy – Federation of Trade Unions of Ukraine. (n.d.). [fpsu.org.ua](http://www.fpsu.org.ua). Retrieved from <http://www.fpsu.org.ua/konventsiji-rekomendatsiji-mop/239-mkp-per?layout=blog> [in Ukrainian].
9. Bezrobittia naseleennia za stattiu, typom mistsevosti ta vikovymy hrupamy u 2018 rotsi [Unemployment by sex, type of locality and age groups in 2018]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine. [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip). Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip [in Ukrainian].
10. Zainiatist naseleennia za stattiu, typom mistsevosti ta vikovymy hrupamy u 2018 rotsi [Employment by sex, type of locality and age groups in 2018]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine. [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip). Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip [in Ukrainian].
11. Zovnishnia trudova mihratsiia [Foreign labor migration]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine. [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip). Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip [in Ukrainian].
12. Rynok pratsi. Zainiatist ta bezrobittia [Labor market. Employment and unemployment]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine. [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip). Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip [in Ukrainian].
13. Popyt ta propozytisia na rynku pratsi u rozrizi profesii ta vydiv diialnosti [Demand and supply in the labor market in terms of occupations and activities]. Derzhavna sluzhba zainiatosti – State Employment Service. [dcz.gov.ua](https://www.dcz.gov.ua/analytics/68). Retrieved from <https://www.dcz.gov.ua/analytics/68> [in Ukrainian].
14. Pro derzhavne zamovlennia na pidhotovku fakhivtsiv, naukovykh, nauково-pedahohichnykh ta robitnychykh kadriv, na pidvyshchennia kvalifikatsii ta perepidhotovku kadriv u 2018 rotsi: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.07.2018 r. № 556 [On the state order for the training of specialists, scientific, scientific and pedagogical and labor personnel, for the improvement of professional skills and retraining of personnel in 2018: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 11, 2018 No. 556]. [rada.gov.ua](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/556-2018-p). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/556-2018-p> [in Ukrainian].
15. Pro zatverdzhennia planu priorytetnykh dii Uriadu na 2018 rik: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.03.2018 r. № 244-r [On Approval of the Plan of Priority Actions of the Government for 2018: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 28, 2018 No. 244-p]. [rada.gov.ua](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-p). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-p> [in Ukrainian].

References

1. Strumilin S. G. (1982). *Problemy ekonomiki truda* [Problems of labor economics] Moscow, Science. Retrieved from <http://uchebnik.online/ekonomika-truda-knigi/nashi-trudovyye-resursyi-27826.html> [in Russian].
2. *Naseleennia ta mihratsiia* [Population and migration]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip). Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/bl_ztmz-2018.zip [in Ukrainian].
3. Amosha O. I., Shamileva L. L. (2016). Rozvytok trudovoho potentsialu promyslovosti na zasadakh sotsialnoi vidpovidalnosti: kontseptualne ta nauково-metodychne zabezpechennia [Development of labour potential of industry on principles of social responsibility: conceptual and scientifically-methodical providing]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 2 (31), pp. 3–8 [in Ukrainian].
4. Davydiuk T. V. (2013). Trudovi resursy, trudovyi potentsial, robocha syła, liudskiy kapital: vzaiemozv'язok katehoriï [Labor resources, labor potential, labor force, human capital: interconnection of categories]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu – Bulletin Zhytomyr State Technological University*, 1(47), pp. 30–35
5. Libanova E.M. (Ed.). (2016). *Liudskiy rozvytok v Ukraini. Innovatsiini vydy zainiatosti ta perspektyvy yikh rozvytku* [Human development in Ukraine. Innovative types of employment and prospects for their development]. Kyiv, Institute of Demography and Social Studies them. M.V. Ptukhy of the National Academy of Sciences of [in Ukrainian].
6. Tsymbaliuk S. O. (2018). The Main Trends in the Labor Market and their Influence on the Staff Policy of Enterprises in Ukraine. *The Problems of Economy*, 1, pp. 135–141.